

UNIVERSITETET I OSLO

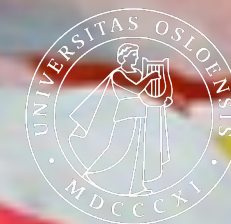
Mellom individuelt ansvar og strukturelle maktforhold

UBU.NU

København 23. november, 2023

Elin Sæther
Institutt for lærerutdanning og skoleforskning

Inger Sitter, «Hud», 1967

Samtaler om bærekraft i klasserommet

Hva skjer når elever som arbeider med bærekraftsspørsmål møter spørsmålet: «hva må gjøres?»

Narrativer og (grønt) medborgerskap

Adriana Caravero (1997/2000) skriver om sammenhengen mellom historiene vi forteller og hvem vi er.

Å fortelle og bli fortalt for er en sosial situasjon – det krever at *en annen* finnes.

Identitet dannes gjennom å fortelle om seg sjøl, men også gjennom å høre andres fortellinger.

Astrid Nondal «I samme øyeblikk»

Ved å bruke sosiale medier, kan man påvirke andre til å gjøre en forskjell i lokalmiljøet, i Norge og til og med i verden. Har du lyst til å påvirke andre til å gjøre en forskjell, er det viktig å ha tålmodighet, fordi det vil ta tid. Først og fremst er det viktig at du begynner med å gjøre en endring selv, som for eksempel å dusje kortere, og å melde deg inn i miljøorganisasjoner. Deretter forteller du familie og venner om dette, og prøver å overtale dem til å gjøre det samme. For eksempel, for å få med familien på prosjektet mitt, lagde jeg en «konkurransen» om å dusje raskest i familien. Med mine søskens konkurranseinstinkt ble dusjene nesten halvert, og både mor og far slang seg på. Videre overtaler kanskje familien din sine venner, og sånn vil flere gjøre en endring.

(Elev, 16 år, 2016)

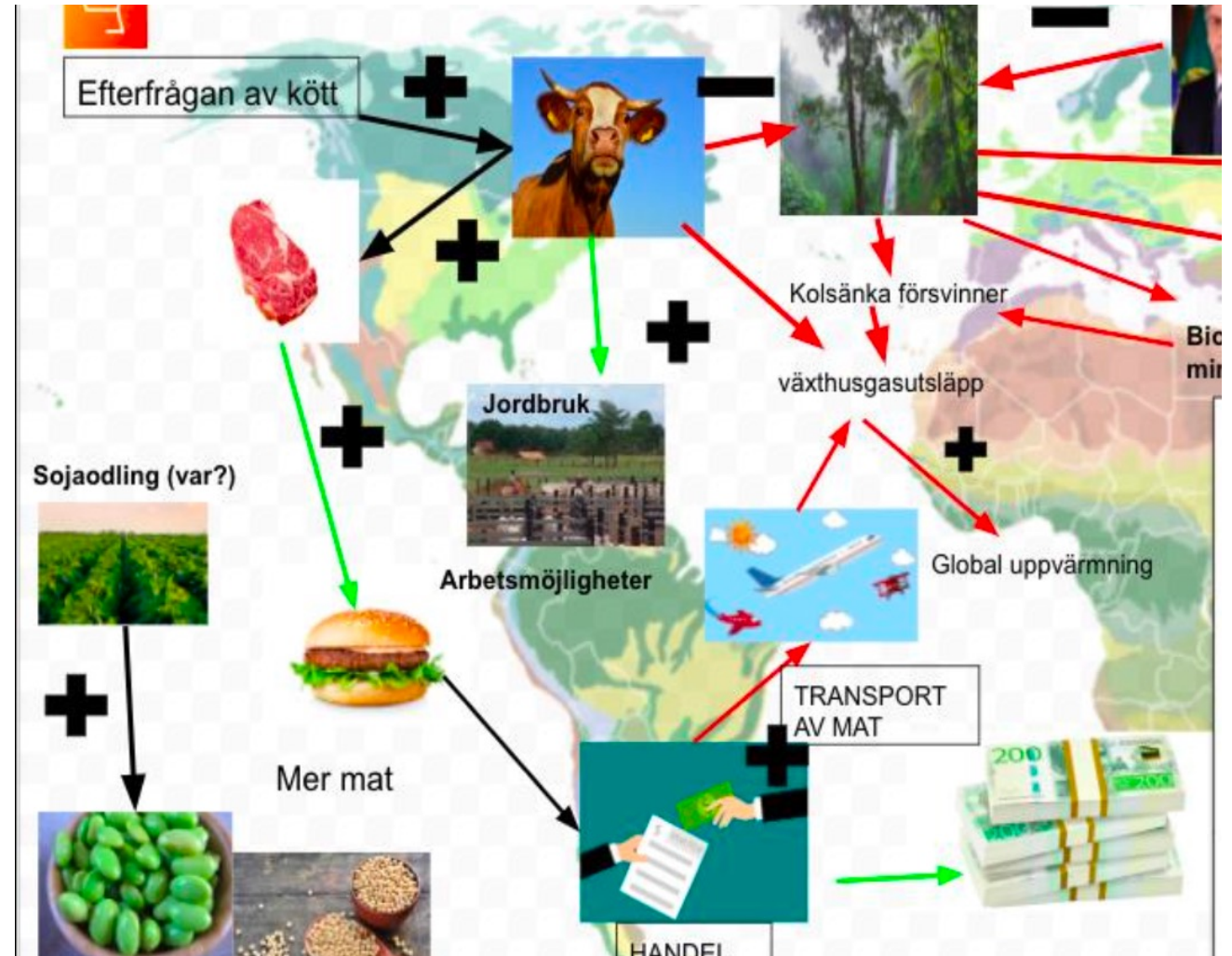
Sambandsveven – å utforske sammenhenger for å utvikle systemgeografisk kyndighet (kunnande)

Lotta Dessen Jankell har gjennom flere artikler beskrevet utviklingen av sambandsvever

- Det er en utforskende arbeidsform som skal bidra til systemgeografisk forståelse
- Viktige komponenter er
 - å kunne konstruere kausale sammenhenger
 - kunne beskrive hvordan sammenhengene virker (direkte, indirekte, positive, negative)
 - kunne forklare konsekvenser av de ulike sammenhengene i lys av kontekst: sted og skala
 - kunne syntetisere sammenhengene til en integrert helhet som kan brukes til å tolke og vurdere komplekse geografiske spørsmål ut fra ulike perspektiv

Hva skjer når elevene jobber med sambandsvevene?

- Starter med bilder eller begreper på tavla
- Konkretiserer sammenhenger
- Tenker geografisk – stedet betyr noe
- For noen elever blir sambandsveven en måte å forstå virkeligheten på

Fra individ/struktur til «big enough stories» (Clifford, 2013)

- Med poststrukturalismen ble «de store fortellingene» kritisert for å være reduksjonistiske og/eller deterministiske
- Kritikken åpnet opp for mindre historier og flere perspektiver, vekt på brudd og diskontinuitet
- For å kunne forholde oss til verden, er vi likevel nødt til å strekke oss mot å kunne fortelle store nok historier
- Elevsamtaler må ses i sammenheng med spørsmålene som blir stilt og fortellingene og de diskursive ressursene som er tilgjengelige for elevene

Kritiske anslag: det som ikke kommer til uttrykk i klasserommets fortellinger om bærekraft

- Narrativ avsporing: fra naturvitenskapelige årsaker til samfunnsmessige løsninger (Hultberg, in press)
- Reproduksjon og naturliggjøring av global ulikhet (Bylund & Knutsson, 2020)

«My multispecies storytelling is about recuperation in complex histories that are as full of dying as living, as full of endings, even genocides, as beginnings. In the face of unrelenting historically specific suffering in companion species knottings, I am not interested in reconciliation or restoration, but I am deeply committed to more modest possibilities of partial recuperation and getting on together. Call that staying with the trouble»

(Haraway, 2016, 10)

Referanser

- Bylund, L., & Knutsson, B. (2020). The Who? Didactics, differentiation and the biopolitics of inequality. *Utbildning & Demokrati–tidskrift för didaktik och utbildningspolitik*, 29(3), 89-108.
- Cavarero, A. (2000). *Relating narratives: Storytelling and selfhood*. Routledge.
- Clifford, J. (2013). *Returns*. Harvard University Press.
- Dessen Jankell, L. (2023). Sambandsvävar för att utveckla elevers systemgeografiska kunnande. *Nordidactica: Journal of Humanities and Social Science Education*, 13(2023: 2), 75-110.
- Haraway, D. J. (2016). *Staying with the trouble: Making kin in the Chthulucene*. Duke University Press.
- Hultberg, L. (in press). Å utdanne for bærekraftig endring i kapitalismens tidsalder hvilken rolle spiller skolen? I *Antropocen – menneskets tidsalder*. Res Publica